

Puritanska lažimorala

Znano je, da je v sedanji volivni borbi v USA demokratska stranka, ki proti republikanu Hoover kandidira Roosevelta, sprejela med svoja volivna gesla na odličnem mestu odpravo prohibicije. Ker se tudi vladajoča republikanska stranka temu ne upira, dobro vedo, da je danes proti prohibiciji velika večina Amerikancev, upajo, da bo že prihodnje leto črtan iz ustave prosluli § 18. ali tako zvana lex Volstead, ki je uvedla l. 1920. v USA obvezno prohibicijo. Toda ta zadeva posega tako globoko v narodno bit, v religiozni svet in npr. stvarno mentaliteto Amerike, da bo borba med prijatelji Bakha in prohibicionisti silno huda in da se bo odločitev, ki bo sigurno za zopetno dovoljenje vinotrtstva in vinopija, precej zavlekla. Zakaj vprašanje prohibicije ali svobode uživanja alkohola ni zgolj gospodarsko vprašanje, temveč se tiče naravnost dveh temeljno različnih nazorov o življenju, ki se posebno v Ameriki izražata v najrežekjšem nasprotju drug z drugim. Po tem svojem aspektu pa se ta problem tiče nas vseh.

Prohibicija je potekla iz protestantovsko-puritanske mentalitete, ki daje severni Ameriki duhovno obraz od ustanovitve združenih držav sem. Iz tega se razlaga odločno odklanjanje prohibicije od strani katoliškega elementa, kojeja prvi kandidat za predsedstvo republike leta 1928., Smith, je prvi postavil odpravo prohibicije na svojo zastavo. Puritanstvo, ki se opira na izvestno miselnost starega judovstva, smatra gmočno bogastvo, da ti bo dobro na zemlji, za odličan znak božjega dopajenja nad človekom. Zato je puritanstvo v veliki meri pospešilo razvoj sodobnega kapitalizma. Saj je samo izraslo iz kapitalistične mentalitete ženevske buržoazije, ki je v 16. veku rodila očeta puritanstva. Vse duhovno zadržanje, ves etos, vsi npr. podvig puritanstva so podzavestno usmerjeni na okrepitve božjega kraljestva na zemlji, ki obstoji iz gmočno čim boljše situiranih „pravičnikov“, ki množijo svoje bogastvo in vladajo občestvo kot od Boga izvoljeni razred. Ta svojevrstni materializem, povzdignjen v religiozno sfero, ni tisto veselo, naivno in Bogu hvaležno uživanje zemskih dobrin, kakor ga je poznal srednji vek in katerega je katoliška Cerkev pametno brzdala, urejala in poduhovljala skušala, ne da bi ga zatirala — ampak predstavlja pridobivanje denarja in zemskih blag samo zaradi pridobivanja samega, je odklanjanje vsakega „nepotrebnega uživanja“ kot nekaj Bogu mrzkega, zato ker ne služi množitvi bogastva, ker moti in zmanjšuje produkcijo, ker ni racionalno. Askeza puritanstva sovraži in negira vse, kar v gmočnem oziru ne koristi, kar pohaja iz aracionalne, nagonске, životvorne strani človeške narave, kar življenje olepšuje, kar ogreva čustva in budi fantazijo, kar po Nietzscheju označujemo kot dionizijsko plat naše narave. Zato puritanec mrzi poleg romana, muzike, plesa in gledišča tudi Dionizu posvečeni sad trte, ki po znanem svetopisnem izreku razveseljuje srce človeka. Puritanska morala se ne obrača proti čezmernemu uživanju božjih darov, proti neurejenemu in neposvečenemu, zgolj animalskem urosu, kakor katoliško pravoslavlje, ampak proti vsakemu uživanju sploh, smatrajoč vse, kar presega in moti njeno čisto utilitaristično pojmovanje življenja, kot negativno, pregrešno in protibožje. Puritanizem je protinaraven, resničnemu življenju protiven in zato s katoliškega stališča globoko heretičen nazor.

Ker pa se narava nikoli ne da popolnoma potlačiti, ker se vedno masčuje, ker se javlja čisto v tem bolj izkaženi obliki, čim bolj se je z napačnimi metodami zatirala, zato je tudi puritanstvu v praksi utisnila svoj pečat: svetohlinstvo, ki takó zelo označuje moralno zadržanje anglosaške rase, kolikor je nekatoliška. Znano je, kako zelo so se ukoreninile v tem svetu raznovrstne perversitete, skrite pod krinko zunanje priličnosti in dobrih manir.

Ameriški kapitalistični svet, ta najpristnejši otrok puritanske morale, si je bil začetkom tega stoletja izrecno postavil za cilj in ga tako teoretično in praktično zagovarjal, da se ima vse življenje standardizirati, kakor Amerikanci pravijo, da bo služilo kapitalizmu, pridobivanju zaradi pridobivanja, brezkončni produkciji, neomejenemu kopičenju dobička, neskončno rastoči „prosperiteti“, ki je postala malik sodobne družbe. Z vidika takega nazora o življenju je seveda uživanje vina nekaj ne samo nepotrebnega, ampak naravnost brezmišelnega in škodljivega, tudi v slučaju, če ne gre za pijančevanje in ekstese. Pitje alkoholnih pijač je namreč v tej luči potrat, neracionalno izdajanje denarja, ki ne nese nobenih obresti, trošenje človeških moči, ki se vendar ustvarjane samo zato, da jih kapitalist izrablja v množitev svojega kapitala... Človek, ki izdaja denar za kapljico dobrega vina, ki si ga rad doma ali v družbi prijateljev nekaj privoščiti, ki se udaja čutnim užikom kuhinje in kleti, naj bodo po zdravi krščanski morali v gotovih mejah še tako dovoljeni, tak človek je slab konzument za gotove izdelke moderne industrije. Zato vidimo, da so ravno največji industrijski kralji Amerike, Ford, Rockefeller, Morgan najpristnejši pristaši in propagandisti prohibicije, naravnost skopuhi, ki časih sami sebi pritrjujejo, da se ne zmanjša kvota dobička. To je tisto puritansko svetništvo, tista askeza velekapitalista, ki je najstrašnejša karikatura pravega svetništva. Veselje, užitek narave in človeških čutov, naj so še tako brez greha, so se žigosali kot moralni defekti, ki ne spadajo v okvir tega protinaravnega, pravemu življenju sovražnega, protibožjega nazora ameriške plutokracije o svetu.

Toda narava je kmalu s strahotno silo podrta ta plutokratski ideal življenja. Danes je, kakor duhovito pravi nek sodobni italijanski pisatelj, padla tudi v Ameriki tista „ogromna piramida, ki je počivala na abstraktni utopični bazi neomejenega

Berlin, 4. avgusta. Medtem ko narodni socialisti uganjajo s svojo zmago prave orgije, pa vlada von Papena išče stika z njihovimi voditelji, namesto da bi se prej obrnila na centrum, ki edini garantira miren razvoj nemških političnih razmer ustavnim potom.

Hitlerjevci zahtevajo oblast za uničenje nasprotnikov

Kakšna čustva navdihujejo narodne socialiste, ki so sedaj začeli uprizarjati tudi pogrome proti Judom, dokazuje zlasti pisanje njihovega vodilnega glasila „Angriffe“, ki zahteva progositev obsednega stanja nad celo državo. „Angriffe“ piše: „Narodni socialisti ne bomo nikakor trpeli, da bi nas meni nič tebi nič klali in mi bi radi videli tistega, ki se v obstoječih razmerah drzne kakšnemu narodnemu socialistu očitati, ako se opravičeno brani, ko je napaden. Zahtevamo, da se našim oddelkom dovoli, da se pojavijo na cesti oboroženi. Zahtevamo dalje, da se naše čete v svrhu borbe proti krvavemu boljševiškem terorju vpokličejo kot pomožna policija. Garantiramo, da bo potem v par dneh izginila moskovska pošast iz Nemčije. Zahtevamo, da se nemudoma izroči narodnim socialistom izvršilna oblast v Nemčiji in Prusiji. Končno zahtevamo, da se komunistična stranka, ki ni ničesar drugega, kakor organizirana banda zločincev, prepove in da se zastopnikom krvičelne moskovske tajske legije zabrani vstop v nemški parlament, v katerem nima ničesar iskati. Svarimo vlado, da naših zahtev ne omalovažuje.“

Vlada se neoficijsko pogaja s Hitlerjem

Berlin, 4. avgusta. Politična pogajanja tudi med premirjem v nenavzočnosti državnega kanclerja in najvažnejših ministrov niso prenehala. Ne vodijo se oficijsno, ampak po posrednikih, ki imajo neobvezne razgovore z voditelji narodnih socialistov. Tozadevno naročilo je dobil baron von Alvensleben, ki spada med najbolj odlične člane takozvanega „Herrenkluba“ in ki je že igral važno vlogo pri strmoglavljenju kanclerja Brüninga in imenovanju vlade Papen-Schleicher. Alvensleben je odpotoval v Monakovo, kjer bo stopil v stik s Hitlerjem. Oficijsna pogajanja, ki gredo za tem, da se narodni socialisti sprejmejo v vlado, se bodo pa začela takoj po povratku državnega kanclerja 10. avgusta. Vendar pa se misli, da se bo vlada dejansko obnovila šele po sklicanju parlamenta, ki se sestane v torek 30. avgusta.

Hitlerjevci so proti vladi aristokratov

Berlin, 4. avg. Ž. Predsednik narodno-socialističnega poslanskega kluba Kube je izjavil častkarjem, da nimajo narodni socialisti sedaj nikake potrebe niti vzroka, imeti napram državi ali pruski vladi kakih posebnih ozirov, prav tako ne proti gospodu von Papenu, Brachtu in drugim. Edini človek, na katerega se je treba ozirati, je general Schleicher. Narodni socialisti se niso toliko let težko borili za to, da koncem koncev priznajo vlado „nevturalnih aristokratov“.

Teror se nadaljuje

Berlin, 4. avg. Ž. V Augsburgu so narodni socialisti vdrl v stanovanje komunističnega vodje Gossa in ko ga niso našli, so ranili s tremi revolverskimi strelci njegovo ženo, ki je spala.

kreditat. V brezkončno rastočo prosperiteto nihče ne verjame več. Tisti, ki so propovedovali popolno industrializacijo, hoteč uničiti kmetski način pridobivanja in življenja, so doživeli popoln polom svoje teorije, ki je ustvarila desetine milijonov brezposelnih. Puritanski velekapitalizem je pač izpodbijal individualno družinsko življenje, je pač izpodbijal zmernost in veselje uživanja, ni pa mogel na mesto njega ustvariti tiste kolektivistične družbe samih delovnih proizvajajočih živali, oziroma strojev, o kateri je sanjal. In tudi prohibicija ni privedla k ničemer drugemu, kakor k grozni spaki svojega popolnega nasprotja: divjemu pijančevanju več ali manj skrivaj ali očitno!

Izginili so saloni in kabareti, toda na njihovo mesto so stopili zakotni lokali („speakeasies“), kjer se pije najbolj strupeni alkohol za drag denar in se deli pouk v najstrašnejših pregrehah in zločinih. Ni ga sestanka, plesa, banketa ali soareje, kjer bi moški in ženske ne prinesli s seboj svojega wiskyja. Mesto poštenega vina se izdeluje pijače iz lesnega alkohola, ki razkraja možgane. Mladina, ki prej ni pila, sedaj uprizarja prave orgije, ker prepovedan sad vedno bolj diši nego dovoljeni. Pod prepovedjo se zakravljevali beznica, kvanta, valjanje po najsmrdljivejšem blatu človeške nižine in zločinstvo tako, kakor nikoli poprej. Sreča in blagostanje nista zagospodovala ne v družini ne v družbi, kakor so propovedovali puritanski pridigarji prohibicije, ampak še senca blagostanja je danes izginila iz ogromne večine ameriškega naroda. Dostojanstvo žene se ni vrnilo, kakor so zahtevalje agitatorice prohibicije, ampak narobe,

Nemčija pred novim navalom terorja

Preteklo noč so vrgli hitlerjevci v Vzhodni Prusiji bombo skozi okno v sodno poslopje v Melaukenu. V Ortelsburgu so vrgli vžigalno bombo v neko trgovino, radi česar je nastal požar. V Allensteinu so narodni socialisti pobili na tla sladodardarja. V Münchenu, kjer je bilo do sedaj mirno, so vrgli vžigalno bombo v Mladinski dom socialnih demokratov, v dve drugi trgovini pa eksplozivne patrone. V okolici Berlina so našli 6 velikih zabojev z več kakor 20.000 dinamičnih vžigalnikov.

Berlin, 4. avg. AA. V Hindenburgu v gornji Šleziji so streljali motociklisti, ki so vozili z veliko hitrostjo, na dva redarja in enega od njih zadel na smrt. Policija je krivca aretirala in ugotovila, da pripada hitlerjevski stranki.

Pariz, 4. avg. AA. Iz Vratislave poročajo, da so tam danes napravili atentat z ročnimi granatami na Rosenberga, urednika tamkajšnjega glasila centruma „Oberschlesischer Kurier“. Neznanci so vrgli več bomb skozi okno v uredništvo lista.

Gmotna škoda je precejšnja. Podrobnosti o atentatu še niso znane.

Optimistično mišljenje Stegerwalda

Pariz, 4. avg. tg. Bivši minister Stegerwald, katerega v sedanjem času večkrat navajajo kot mogočnega kanclerja, če bi se stvorila koalicijska narodnih socialistov in centruma, izjavlja v intervjuu v „Excelsioru“, da katoličani prav gotovo ne bodo šli skupaj z narodnimi socialisti, če le-ti ne bodo opustili svojih napadov na ustavo. Narodni socialisti so sedaj v težkem položaju. Če se udeležijo vlade, bodo izgubili vse prednosti svoje dosedanje neovirane agitacije. Stegerwald ne veruje,

da bi narodni socialisti nameravali puč, pa tudi ne, da bi von Papen ostal v vladi. Jasno pa bo mogoče videti šele v par tednih.

Seja vlade

Berlin, 4. avg. tg. Nemški državni kabinet je imel danes sejo pod predsedstvom državnega notranjega ministra von Gayla in razpravljal o odredbah, ki so potrebne za vzdrževanje javne varnosti in miru. Zdi se, da vlada nima namena, da bi nastopila z odredbami izjemnega stanja proti neprestanim političnim terorskim činom, umorom, bombnim napadom itd. Pač pa namerava pooblastiti izjemna sodišča za postopanje proti terorskim zločinom in postriti kazni. Odrediti boče tudi ostrejša postopanja pri zaplenitvi orožja.

Kaj bo s Papenom?

Berlin, 4. avg. Verjetno je, da bo državni kancler von Papen sam kandidiral za pruskega predsednika deželne vlade. S tem bi izravnal svoj akt z dne 20. julija t. l., ko se je dal postaviti za državnega komisarja Prusije.

Toda ta izvolitev ne pojde brez težkoč. Papen bi si v ta namen moral zagotoviti glasove centruma, ali pa vsaj doseči, da se centrumški poslanci vzdržijo glasovanja. Toda centrum ne kaže ta trenutek preveč nagnjenja do osebe von Papena, ki se je oddvojil od stranke v okoliščinah, ki jih katoliški voditelji še vedno ne morejo pozabiti.

Toda naj že postane predsednik pruske vlade kdorkoli, toliko je gotovo, da bo pruska vlada storila vse, kar bo v njeni moči, da doseže neodvisnost pruske vlade od državne vlade; če se ji to posreči, bo to dogodek izredno velike važnosti v notranjem političnem razvoju Nemčije.

Spor v Južni Ameriki bo mirno rešen

London, 4. avgusta. AA. Prejšnji teden se je zdelo možnost bolivijsko-paragvajske vojne zelo resna, po intervenciji DN in panameriške unije pa so se v južnoameriških krogih v Londonu precej pomirili in mislili, da se bo spor vendarle mirno uredil.

Vichy, 4. avgusta. AA. Predsednik sveta DN Matos je dobil odgovor Bolivije na svojo noto, ki jo je poslal v torek. Matos je takoj nato obvestil vladi v Lapazu in Assoncionu, da njuna odgovora predsedništvu sveta DN pričata, da svoja spora ne nameravata s silo urediti, nego da ga bosta predložili arbitražnemu sodišču.

Bolivijska nota je napravila na Matosa zelo

dober vtis. Bolivijski zunanji minister Gutierrez namreč v njej pravi, potem ko v uvodu opozarja na precdent s sporom glede Chaca, da je Bolivijska pripravljena „z omejitvami, ki jih nevturalne države poznajo, predložiti spor v mirno ureditev.“

Berlin, 4. avgusta. AA. Nemška vlada je pozvala svoja diplomatska zastopnika v Lozanu in Assoncionu, naj prijateljski interverirata pri bolivijski in paragvajski vladi za mirno ureditev spora.

London, 4. avgusta. Ž. Foreign Office je naročil svojim zastopnikom v Lapazu in Assoncionu, naj interverirajo pri paragvajski in bolivijski vladi za to, da se ohrani brezopojno mir.

Drugi Piccardov polet Splošno zanimanje za pogumnega učenjaka

Curich, 4. avg. Ž. Bližnja ekspedicija profesorja Piccarda v stratosfero je središče vseh razgovorov tukašnjega prebivalstva. Vsi večji svetovni listi so poslali svoje reporterje v Curich, ki prihajajo k profesorju Piccardu, ga prosijo za razgovor in ga sprašujejo o podrobnostih njegovega potovanja v stratosfero. Pri tem se poslužujejo najrazličnejših trikov, katere vse pa prekašajo triki ameriških filmskih družb. Vendar je to zastoj, ker je Piccard vezan na pogodbo z dvema belgijskima družbama. Film igra sploh pri tem poletu v stratosfero zelo veliko vlogo. V Bruslju so že izdelali 800 m filma v vestnem, znanstvenem laboratorijskem delu, na katerem so delali priznani strokovnjaki. Na tonfilmski aparaturi bodo sprejete vse priprave za start, dalje Piccardova razlaga njegovega poleta in start sam. Film bo izdelan v več jezikih. Tudi le-

tala, ki bodo zasledovala balon, bodo imele na krovu filmske sprejemne aparate. Sedaj profesor Piccard in njegov asistent natančno proučujeta teren, s katerega bo startal. Tla namreč, s katerih se balon dvigne, so za nadaljnji polet zelo važna.

Italijanski pomorski manevri

Milan, 4. avg. tg. Danes so se začeli veliki italijanski manevri v Sredozemskem morju, katerih se bo udeleževalo več kot 100 vojnih ladij in 30 podmornic. Razen tega bo sodelovalo 23 letalskih eskadril. Letalci bodo morali v tem manevru vršiti poizvedovalno službo več kot 1000 km daleč, razen tega pa bodo morali vršiti še službo na ta način, da bodo brezžično klicali bombna letala k napadu na transporte. Več kot 200 letal se bo udeleževalo manevrov.

Mussolini poveljuje vojno

Rim, 4. avgusta. AA. „Popolo d'Italia“ je objavil članek predsednika vlade Mussolinija, ki popisuje zgodovino fašizma in njegovo doktrino. Mussolini posebno naglašajo, da pridejo le v vojni vse človeške energije do veljave, in da le vojna vtisne pečat plemenitosti ljudstvu, ki imajo poguma spustiti se vanjo.

Fašizem, nadaljuje Mussolini, ne veruje v možnost ali koristnost večnega miru. Fašizem živi v skupnosti s civiliziranimi narodi, vendar je budno na straži in se ne da premotiti videzom.

Na koncu izraža Mussolini prepričanje, da je vsak poskus, doseči trajen mir na svetu, obsojen na neuspeh.

Prosvetna reforma v Italiji

Milan, 4. avg. tg. Danes je bil izdan dekret, po katerem preidejo vse zadeve generalnega ravnanja italijanske prosvetne uprave in fonda za prosveto in dobrodelnost iz pravosodnega ministrstva v notranje ministrstvo, katero je podrejeno Mussoliniju samemu, tako da bo vladni šef v bodoče sam razpogaljal v vseh prosvetnih zadevah Italije.

Grandi v Londonu

London, 4. avg. Ž. Sročil je prispel v London Grandi. Na kolodvoru so ga pričakovali uradni italijanskega poslanstva, zastopniki angleškega zunanje urada in člani londonske italijanske kolonije. Njegova nastopna avdienca bo prihodnje nedeljo. Tedaj bo izročil kralju Juriju svoja akreditivna pisma in potem nastopil daljši dopust.

Zakaj je zmagal boljševizem nad rusko cerkvijo

Vsi znaki kažejo, da moremo danes že govoriti o zmagi ruskega boljševizma nad rusko cerkvijo. S katoliško in protestantsko cerkvijo res da boljševizem v Rusiji še ni opravičil, toda ti dve cerkvi v Rusiji ne zavzemata velike važnosti. Socialna in gospodarska politika sovjetov je povsod zadela na velik odpor, narodnostna politika ruske vlade danes še ne učinkuje vodilno; edino njena verska politika je v Rusiji našla rodovitno tla. Zdi se, da je mladina popolnoma pridobljena za brezboštvo. Versko vprašanje je za to mladino že zdavnaj odpravljeno z dnevnega reda. Celo na deželi in med starejšimi kmeli se pojavlja močan val verske brezbrčnosti.

Kako je bilo mogoče razkristjaniti ruski narod, ki je vendar dosedaj veljal za enega najbolj religioznih narodov na svetu, in to v razdobju let, ki obsegajo komaj polovico človeškega življenja?

Glavni vzrok propada leži najprej v ruski cerkvi sami. Že tekom stoletij ruska cerkev ni imela več nobene večje duhovne in kulturne veljave in je v znanstveno teološko in cerkvenem življenju ostala na višini srednjega veka. Njen zadnji pomembnejši teolog je bil v l. 1647. v Kijevu umrl metropolit Mogilas. Peter Veliki je odvzel cerkvi tudi njeno hierarhično središče, patrijarhat in ga nadomestil z državnim ustanovo, s svetlim sinodom. Cerkev ni bila nič več drugega ko skrbno negovana državna institucija, ki je bila državni politiki potrebna za vodstvo naroda. Če je v ostali duhovni slavi v znanstvenem in kulturnem svetu postavka, preko katere nikdo ne more preiti, potem je ruski klerus ostal na skromni stopnji vednosti, ki ga je čisto od analabelskega mušika razlikovalo samo v tem, da je znal brati in pisati. Tudi škofje sami niso imeli mnogo več izobrazbe, ker so bili stalno vzeti iz meniškega stanu, ki je bil le malo bolj izobražen nego sveini kler. V teološkem oziru je bil nauk ruske cerkve predan iz rodu do rodu in globoka religioznost ruskega naroda je čisto dosegala že meje praznovestnosti. Vera narodu ni bila več duhovno doživljeno in izbojevano versko prepričanje, marveč je bilo mnogo bolj skupek strahu pred božjo pravičnostjo, priprošnja za božjo naklonjenost in spoštovanje miselnosti starejših rodov. Kar pa je le podedovano in ne izbojevano, ni globoko ukoreninjeno v človekovo duševnost.

Tako je mogoče, da ruska cerkev ni imela več

nobene notranje moči, predvsem one moči, ki se očituje v apostolski delavnosti in akciji. Primanjkovalo je cerkvi vsako premikanje, kljub temu, da je bilo v cerkvi še vse dovolj dobro izvedeno (služba božja, redovno življenje). Tudi svetniško življenje vernikov ni manjkalo, toda primanjkovalo je tej cerkvi verskih delavcev. Ni bilo nobenih apostolov. Kljub prostornosti ruskega imperija se rusko pravoslavno misijonstvo v Aziji ni moglo razviti, ker ga je preveč krila oficijalna ruska politika. V notranjosti Rusije se tudi ni izvedla akcija, da se odpadnike dovede nazaj do cerkve. Nobenega sledu o poskusu moderne apologetike, nobenega sledu o tem, da bi se cerkev potrudila, da vsaj s svojimi duhovnimi sredstvi poseže v literarni in znanstveni ruski pokret. Seveda se je cerkev posluževala sredstev moči, ki jih ji je dajala na razpolago država, toda tovrstno vplivanje je moglo cerkvi le škodovati.

Zveza med cerkvijo in državo je bila vse preozka. Cerkev končno ni bila drugača, ko solnce ruskega carja, kar se more vzeti dobesedno, ker je po verskih silah med ruskim seljaštvom vsakokratni ruski car zvezal mesto celo nad svetniki. Ta zveza med cerkvijo in carjem je bila tako ozka, da je končno s carskim prestolom morala pasti tudi ruska cerkev. Boljševski naskok na ruske samostane si je čisto mogoče razlagati na ta način, da so ti v svojih močnih zidovih in centralnih pozicijah po Rusiji predstavljal vsi bolj potrebo trdnjav preje proti vpadam tartarov in pozneje proti puščavščini se seljaštvu. Še do zadnjih časov so nekateri samostani v spodnjih nadstropjih služili kot kozarke vojašnice.

Na zapadu Evrope se ta ruski cerkveni sistem imenuje cazaropazem, ker v tem sistemu vladar zavzema mesto najvišjega glavarja cerkve. Podržavanje ruske cerkve je bilo datirano do te meje, da cerkev niti brez državne denarne pomoči ni mogla več živeti, da je bila duhovščina na deželi skrajno slabo plačana. V zadnjih desetletjih se tudi carstvo ne bi moglo več držati, ako ga ne bi podpirala cerkev. Čudna verska usmerjenost zadnje carske rodbine in usodna Rasputinova vloga na dvoru je le pospešila hkrati zlom ruske cerkve s prestolom. Preozka zveza med cerkvijo in državo je že mnogim cerkvam zelo škodovala, najbolj pa ruski cerkvi.

Chesterton o dublinskem kongresu

Ni na svetu me ne razveseli tako, kakor če si kupim vozni listek v Dublin. O Dublinu velja marsikaj, kar se običajno pripisuje Parizu. Mesto je nepopisno živahno in jasno, kakor da bi bilo moralno to, kar snovno ni; mesto luči; bajno mesto na soncu.

Toda pri doživljanju evharističnega kongresa je bilo zraven še nekaj drugega. Nekaj čudnega in presenetljivega: Nisem si kupil samo listka v Dublin; marveč sem dejansko kupil vozni listek h krščanstvu. Vkrca sem se na vlak in potem na ladjo, ki sta me pripeljala na stari, dolgo neodkriti otok, imenovan krščanstvo. V pridu sem videl, kako je mali otok naraščal v brezmejnost; to je bil kontinent, na katerem sem se izkrcal.

Krščanstvo je večje kakor Evropa; v srednjem veku je bilo mnogo večje kakor Evropa. Ne nameravam govoriti o različnih krščanskih občinah, ki si vse prisvajajo, da so edini dediči krščanske tradicije. Samo to pravim: kar sem videl tu o krščanstvu, je bilo kakor privid. Kakor da bi se bili vzpeli na vrh gore in zagledali pred seboj vsa kraljestva sveta.

Ugotoviti treba zgodovinsko dejstvo, da se je ta sivi otok, ki kakor brez doma leži izgubljen sredi oceana, iznenada izpremenil v nekak kosmopolis. To ni bilo normalno in mikavno doživljanje obiska v Dublinu. Dejansko mi je bilo skoraj nemogoče, da bi bil obiskal le enega samega mojih običajnih prijateljev. To ni bil taisti kraj. Morebiti vobče nikak kraj. Marveč je bil to sen sodnega dne. Obrazi v množici — znani ali neznani — so vzbujali vtis čudne solidarnosti. Naj pokažem iz teh sanj le par podoba: Mutil sem se bil v Ameriki cele mesece; toda nikdar nisem videl v Ameriki pristnega ameriškega Indijanca. V Dublinu sem videl enega. Pohajal je po cestah in njegova strašna pernatá tjara se je zibala na njegovi glavi kakor palmov galj. Pod njo je bilo videti ostro zarezano poteze bakrenega obraza. In pod tem temno duhovsko oblačilo. Kajti ta mož je bil rdeč indijanski poglavar in obenem katoliški duhovnik. Noben še tako izkušeni potnik ne bo trdil, da bi mogli tako prikazen vsak dan videti na cesti.

Ali pa nekaj drugega: Bil sem v Palestini. Tam sem videl veliko grških duhovnikov. Nikdar pa nisem videl moža, ki bi bil nosil oblačilo grškega duhovnika, v resnici bi bil pa rimski duhovnik. Tu pa je bil zastopnik rimske cerkve, ki je bil napravil vso dolgo pot iz Rusije in je bil videti natančno tak kakor duhovnik stare bizantinske cerkve v Rusiji; s svojim nenavadnim rabinskim pokrivalom in mogočno brado, kar mu je dajalo videz nekaj asirskega, prvotnega, očakovskega. In vendar je bil ta mož čisto navaden papist kakor vsak drug.

Ali pa si predstavimo Jakobita: to se pravi, nekaj silno starega, nekaj silno daljnega, nekaj, kar je zapadnoevropskemu delu sveta popolnoma tuje. In ta vredni Indijec, zastopnik Daljnega Vzhoda, je obliše svoje okolice popolnoma izpremenil s tem, da jo je privedel domov v katoliško cerkev. Druga pa ni nič izpremenit. Dejal bi, da je prav v tem trenutku stopil iz kakšnega hindujskega templja ali iz kakšne perzijske mošeje. Na glavi ima neke vrste turban; njegov ostro zarezano, drzni obraz je v nasprotju z bujno sivo brado temno rjav. Njegovo oblačilo je tujega kroja. V prvem trenutku bi ga mogli imeti za domačega kaplana Gengis kana ali za višjega duhovna Svete opice ali Svete kače. Pa to, kar nosi v roki, ni ne znamenje opice ne kače. Marveč je to znamenje Rima.

Pokazal sem te čudne like, da bi podal pojmo o zemeljski nenavadnosti tega prizorišča. Kajti ljudje odkrijejo lepoto kake stvari vedno šele tedaj, če so ugotovili, da je nenavadna. Ta nenavadnost je bila najvidnejša bistvena poteza dublinske

duhovne drame. Od onih izrednih prikazni se je obrnil pogled v notranjost, po brezkončnem labirintu krščanstva. Imel sem čast govoriti z nekim nemškim škofom, ki oskrbuje Nemce v Gdansk. Njegovi neposredni predniki so bili Nemci. Piše se pa: O'Rourke; Potomec onih potujočih vojakov, imenovanih divje goske, ki so bili odšli iz premagane Irše na osvajanju po celi Evropi.

Že v naslednjem trenutku so me predstavlili zastopnikom velike katoliške hierarhije na Poljskem. Vedel sem, da vodi čez prepad med njimi in menoj samo en most: Pontifex Maximus. V prihodnjem trenutku sem govoril z litavskim duhovnikom, s katerim sem se mogel sporazumeti samo v latinščini. Tako si se mogel v sredstvih lokih približati skrajnim kotičkom Evrope.

Vse, karkoli je na kakoršenkoli način zapleteno v velike evropske probleme, je imelo tu svoje ga zastopnika. Toda: vsi ti ljudje, ki so bili v politiki needini, so bili edini v veri! Nehote se ti je vsilila misel, da bi se našel najboljši temelj za politični sporazum tukaj, kjer je že ena edinstvo. Na tem nenavadnem pozorišču je moral vsak, bodisi že veren ali neveren, brez razlike veroizpovedi, dobiti vtis, da se nahaja v središču Evrope. Čutili je moral, da so se ti koncentrični krogi, kolobar za kolobarjem, sklepali okrog tega središča. Dublin je bil Lozana: Lozana s skupnim jezikom; ne Babel.

Eden izmed inozemskih cerkvenih knezov, ki se je prav posebno priljubil v Dublinu, je bil pariški nadškof. O njem mi je poročali tole čudno ravnanje: Pokupil je vse svetlinice in znake kongresa in jih delil kakor kruh ubogim dublinskim »slumov« (zakolji). Najbrž mi ne bo verjel noben človek, če pravim, da bi se rezeval tega bolj veselili, kakor pa če bi bil delil mednje vinarje. Toda dokler svet ne verjetne resnice ne bo razumel, bo ostalo pripovedovanje le zgodbe zama.

Zenski kongres

London, 4. avgusta. AA. V Edinbourgu se je vršil od 29. julija do 4. avgusta t. l. kongres federacije na univerzah diplomiranih žensk. Na kongresu so razpravljali o vseh problemih, ki zadevajo internacionalno stališče diplomiranih žensk. Za predsednico so izvolili dr. Westerdyc, prof. na univerzi v Amsterdamu, za podpredsednico pa Francozinjo Mme Monot. Prihodnji kongres bo leta 1936 v Berlinu.

Amerika zahteva podstvo

Newyork, 4. avg. lg. Borah je govoril na vseučilišču v Mineapolisu in izjavil: Amerika se lahko pokaže ali neinteresirana pri vseh evropskih vprašanjih, ali pa mora prevzeti vodstvo pri reševanju vseh mednarodnih problemov, ki so nastali po vojni. Evropa pa lahko zahteva soudeležbo ameriških Združenih držav pri obnovi svetovnega gospodarstva le tedaj, če je pripravljena opustiti uničujoče izdatke za oboroževanje, ki znašajo 80 do 85% vseh davkov, ki se stekajo v Evropi.

Newyork, 4. avg. lg. Trgovinski minister Lamont je nenadoma demisioniral. Oficialno se sicer izjavlja, da je svoj odhod, ki ga je nameraval izvršiti že pred več meseci, odlagal samo po Hooverjevi želji, pravi vzrok njegovega odstopa pa je ta, da se je Lamont moral vrniti v trgovinsko potovanja, ker se je njegovo premoženje zelo zmanjšalo. Lamont je sedaj star 56 let in je bil svoječasno najbogatejši človek v Chicagu.

Dunajska vremenska napoved: Vreme se bo le zelo počasi izboljšalo. Na jugu in vzhodu bo še ostala zelo nizka temperatura, tu in tam pa bo še nekoliko deževalo.

Reorganizacija trgovskih zbornic

Belgrad, 4. avg. Trgovinski minister je podpisal uredbu o trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornicah.

Po tej uredbi so zbornice javnopravne ustanove in poslovalni organi državnih oblastev in samoupravnih ednic. Imajo pravico, da rabijo državni grb kraljevine Jugoslavije v svojih spisih. V smislu te uredbe bodo obstajale naslednje zbornice: 1. Trgovinska zbornica v Belgradu, ki zavzema mesta Belgrad, Zemun in Pančevo.

2. Industrijska zbornica v Belgradu. 3. Trgovinsko-industrijske zbornice v Zagrebu, 4. v Osijeku, 5. v Velikem Bečkerek, 6. v Sarajevu, 7. v Banjaluki in 8. v Skoplju.

9. V Ljubljani trgovinska, industrijska in obrtna zbornica.

10. Trgovinska, industrijska in obrtna zbornica v Novem Sadu, 11. trgovinska in industrijska zbornica v Splitu, 12. trgovinska, industrijska in obrtna zbornica v Dubrovniku, 13. trgovinska, industrijska in obrtna zbornica v Podgorici.

14. Obrtna zbornica v Belgradu, nadalje 15. obrtne zbornice v Zagrebu, 16. v Osijeku, 17. v Sarajevu, 18. v Skoplju.

Zbornice lahko osnujejo svoje ekspoziture v mestih, kjer se jim zdi potrebno. Ekspoziture se morajo osnovati: belgrajske trgovske zbornice v Nišu, belgrajske obrtne zbornice v Nišu in belgrajske obrtne zbornice v Vel. Bečkereku ter ekspozitura zagrebške trgovinske, industrijske zbornice na Sušaku. Trgovinske zbornice lahko vzdržujejo svoja zastopstva tudi izven svojega sedeža.

Organi zbornic so: 1. Zbornični svet, 2. predsedništvo, 3. odseki, 4. stalni in specialni odbori in 5. zbornični urad ekspoziture in zastopstva. Vrhovni svet je vrhovni upravni organ. Število njegovih članov določajo pravila, vendar ne sme presegati 70. Vsak svetnik ima svojega namestnika. Mandat zborničnega sveta traja šest let, polovica članov se obnovi po treh letih. Vsak član ima pravico voliti svet. Član zborničnega sveta ne sme izvrševati svojega mandata, dokler je v leku slečajoč postopanje proti njemu ali sodna preiskava radi kaznjivega dejanja.

Predsedništvo zbornice sestoji iz predsednika,

dveh ali treh podpredsednikov in predsednikov zborničnih odsekov, oziroma stalnih odborov pri zbornicah, ki nimajo odsekov. Razen obrtnih in industrijskih zbornic se zbornice delijo v odseke. V odseke pridejo predstavniki posameznih pridobitnih vej. Za važne posle zbornice se lahko osnujejo stalni odbori kakor nadzorovalni odbor, disciplinski, poljedelski, finančni, turistični, prometni odbor itd.

Pri vsaki zbornici se mora osnovati pokojninski fond, v katerega mora vplačati najmanj 5% svojih letnih dohodkov. Zbornice lahko osnujejo svoje stalno razsodišče, zbornični svet bo sestavljal pravilnik razsodišča, vendar ga mora odobriti minister trgovine. Zbornice se vzdržujejo z dohodki iz lastne imovine, iz lastnih podjetij, iz taks in darov.

Zbornice morajo vsako leto do konca marca predložiti trgovinskemu ministru račune o poslovanju v preteklem letu.

Zbornice stojijo pod nadzorstvom bana, odnosno belgrajskega neposredno pod nadzorstvom trgovinskega ministra. Ban, ali pri belgrajski zbornici trgovinski minister, lahko imenuje pri vsaki zbornici komisarija, ki ima pravico prisostvovati tudi sejani zborničnega sveta ter pravico govora. Minister trgovine lahko razpusti zbornični svet, ako se je pregrešil proti zakonu ali proti upravnim predpisom in postavi na njegovo mesto komisarija.

Ko stopi v veljavo ta uredba, se bo konstituiral začasni svet novih zbornic, v katerega pridejo predstavniki posameznih pridobitnih vej. V ta svet pridejo člani sveta dosedanjih zbornic, ostanejo v svoji funkciji dokler se pod vodstvom začasnih zborničnih svetov ne izvrši reorganizacija zbornic po novih pravilih.

Zbornični svet izvoli predsednika in podpredsednika zbornice; stalne odbore, sodnike za stalno zbornično sodišče. Predsedništvo zbornice sestoji iz predsednika, dveh ali treh podpredsednikov in prisidnikov.

Zbornice se morajo reorganizirati v smislu nove uredbe v teku 6 mesecev po njeni objavi.

Pismo iz Solije

Drakonske odredbe za izvoz.

Bolgarija se prizadeva na vse načine povečati letos svoj izvoz, da uravnoteži svojo trgovsko bilanco, omili hudo gospodarsko krizo in si pridobi tuja plačilna sredstva za kritje svojih obveznosti iz trgovskih poslov in raznih državnih dolgov. Z Nemčijo je bil sklenjen trgovski dogovor, ki pa še ni stopil v veljavo, ker ga morata odobriti nemški državni zbor in bolgarsko Narodno Sobranje, kar se bo izvršilo v jesenskem zasedanju. Zastopnik Remstima-cigaretnih tovarn dr. Schnur se zopet nahaja v Soliji ter namerava skleniti z državo drugi dogovor za kliring za okoli 150 milijonov levov (prvi je znašal 60 milj.). Za to vsoto bo nakupil tobak za Nemčijo v Bolgariji.

Češkoslovaška je v pogajanjih za nakup tobaka okoli 500.000 kg, tor so njeni zastopniki prispeili v Solijo. Dogovori se vodijo za nakup tobaka tudi od strani Francije in Poljske.

Bolgarija skuša tudi dvigniti izvoz svojih poljedelskih pridelkov. Z Romunijo so se pogodili za brzi prevoz sadja, sočivja, perutnine, mesa, jaje i. dr. iz severne Bolgarije. Propagira se tudi gojitev boljše perutnine.

Država opozarja izvoznike, da se strogo ravnajo po normah, običajnih v uvoznih evropskih državah. Za nakup jaje so bile izdane posebne mere, da-li njih mera odgovarja zahtevajoč debelini jaje. Posamezniki kakor tudi izvozne tvrdke se sicer niso dosti brigale za naredbo in je tako bil izvoz ogrožen radi zavrnitve ne odgovarjajočega blaga. Poljedelsko ministristvo je izdalo stroge naredbe zlasti za izvoz jaje in bodo oni izvozniki, ki se ne ravnajo po predpisih, strogo kaznovani za zaporom in hudimi globami. Bolgarska poslanstva v tujih državah so dobila nalog, da slede vsem pojavom, ki bi mogli škodovati bolgarski izvozni trgovini radi nerecelnega trgovskega postopanja bolgarskih izvoznikov. Tudi carinarne, veterinarji in druge oblasti morajo že v Bolgariji zapleniti vse blago, ki ne odgovarja predpisom.

Pomoč od toče prizadetim kmetom

Nekatere dele države je zadela huda nesreča, toča je uničila pridelke. Ker je v vladni koaliciiji — narodnem bloku — tudi zastopana zemljedelska zveza s tremi ministri, je naravno, da skrbi država, kako naj pomaga prizadetemu kmetu. Nekateri okraji ne bodo mogli pridelati niti toliko, kolikor potrebujejo ljudi za seme za bodoče leto.

Obično so dobile od bolgarske zemljedelske banke nalog, da izdelajo do 10. avgusta sezname, iz katerih naj bo razvidno, kak je položaj in koliko potrebujejo žita in drugih pridelkov, da ne bo gladoval narod in da bo imel za bodoče leto dovolj semen. Ko bodo podatki zbrani, bo bolgarska zemljedelska banka nakupila vse potrebno ter potom zadržal in svojih filialk razdelila žito in drugo.

Nakup se izvrši potom posebnega bančnega posojila pod garancijo države. Blago se bo razdelilo po nižjih cenah proti gotovini ali posebnim zadolžnicam; dalje dobi hudo prizadeti nekak moratorij ali odlog svojih plačilnih obveznosti za to leto, obenem se bo pa zahtevalo, da se prizadeti kmetje za leto 1933 zavarujejo zoper škodo, ki bi jim znala zopet prizadeti toča. V poljedelskem ministristvu se proučuje načrt za splošno zavarovanje kmetov proti škodi toče, ki naj bi stopilo v Bolgariji v veljavo, slično zakonu za zavarovanje delavcev.

Hitlerjevci v Soliji

Snoči bi moral govoriti v gledališču »Renaldances Dr. Niemeyer iz Berlina, prispevši iz Dunaja in Budimpešte. Shod bi se imel vršiti ob 8. zvečer. Ker se je zbralo premalo ljudi, je bil odložen shod z veliko zamudo. Vodja tukajšnjih hitlerjevcev Kunčev je nato izjavil, da dr. Niemeyer ne bo govoril, ker mu je bilo iz Berlina telefonično prepovedano, pač pa je prečital nek njegov članek o cilju hitlerjevcev. Shod je pokazal klavno zanimanje za bolgarske hitlerjevece ter bolgarski narod odklanja novo nemško pridobitev.

Varšava, 4. avgusta. lg. V mestu in po deželi so bile danes hude nevihte, ki so napravile ogromno škodo. V okrožju Lukov je strela ubila 5 oseb, 12 pa hudo ranila.

Dunaj, 4. avgusta. AA. Odbor narodnega sveta je z 11 proti 10 glasovom sprejel lausanski protokol o mednarodnem posoiilu Avstriji.

Davčna obvestila

Belgrad, 4. avgusta. AA. Na podlagi pojasnila davčnega oddelka finančnega ministristva je treba pri uvozu instalacij, ki so z odlokom carinskega oddelka proste carinskih dajatev, vkljub izkazili pristojne trgovske in industrijske zbornice, da služijo uvoženi material izključno samo v lastno porabo in ne v nadaljnjo prodajo, predpisati skupni davek na poslovni promet. To je treba zato storiti, ker veljajo po čl. 14. 1. odstavek uredbe o skupnem davku na poslovni promet iz leta 1931 pri uvozu v celoti carinski predpisi, tako za plačilo, odložitve, zavarovanje in zastarelost, kazni, pritožbe in kazenskega postopka, in se mora zato vselej, kadar se zagotove carinske dajatve, zagotoviti in pobrati skupni davek na poslovni promet.

Belgrad, 4. avgusta. AA. Po pojasnilu davčnega oddelka finančnega ministristva se na podlagi čl. 9 tretjega odstavka uredbe o skupnem davku na poslovni promet iz leta 1931 pri uvozu blaga po pošti vzame za davčno osnovo, če uvoznik ne pokaže originalnega računa, petkratna višina carine.

Če je vrednost blaga označena v tuji deklaraciji, ni pa priložen originalni račun, haš zato, ker je vrednost po tem računu višja od petkratne, ki služi za davčno osnovo, se mora vzeti za davčno osnovo tista vrednost blaga, ki je označena v tuji deklaraciji.

Opozorilo mlinom

Belgrad, 4. avgusta. AA. Vsi mlinci, ki se obračajo na delegata ministra za trgovino in industrijo pri Privilegirani izvozni družbi zaradi imenovanja strokovne komisije za določitev kapacitete mlinov, morajo te prošnje poslati samo še do 10. t. m. Pozneje prispele prošnje ne pridejo več v poštev.

Osebnosti

Belgrad, 4. avgusta. I. Napredoval je v 2-I sodnik kasacijskega sodišča pri Stolu sedmorice v Zagrebu, oddelek B dr. Ivan Vuk. Premiščen je v komercialni oddelk ljubljanskega ravateljstva drž. žel. svetnik 5. skupine Rudolf Fister, do sedaj v Subotici. — Na pošto in brzojav v Celju je premeščena Marija Debeljak, do sedaj v Konjicah. — Upokojen je strokovni učitelj na državni sred. tehnični šoli v Ljubljani Ignac Ursič. — Napredoval je v 5. položajno skupino tajnik poljedelskega ministristva dr. Leon Hribar, in v 6. skupino dr. Ivan Kenda. višji veterinarski pristav pri centralnem veterinarskem bakteriološkem zavodu v Belgradu.

Zadružna zveza v Zagrebu

Zagreb, 4. avgusta. Z. Danes ob 9 dopoldne se je pričela glavna skupščina Zadružne zveze v Zagrebu. Prisotni so bili številni zadrujarji iz vseh krajev savske banovine, ki so zastopali 88 članice zveze. Iz poročila ravateljstva se vidi, da se je število članice v zadnjem letu zvišalo od 134 na 151. Zveza je organizirala predavanja in tečaje. Za novega predsednika je bil izvoljen msgr. dr. Avguštin Juretič.

Japonci zasedajo Kitaj

Tokio, 4. avg. lg. Kitajske neredne čete se napadle japonsko posadko v mandžurskem pristaniškem mestu Inokvu. Japonske vojne ladje so zavo izkrcale svoje čete. Ker se poroča, da Kitajci prodirajo od juga, se govori, da namerava Japonska zasesti provinco Džehol, in sicer kot pripravo za svoj napad na Tienčin in Peking.

Nemiri v Belgiji

Bruselj, 4. avgusta. Z. V Lummenju je prišlo do težkega spopada med belgijskimi nacionalisti in Flamci. Belgijci nacionalisti so pred flamskim domom sežgali lutko, ki je predstavljala Borna, vodjo Flamcev. Nenadoma so se na flamskem domu odprla okna in začelo je streljanje. V istem trenutku so planili na belgijske demonstrante iz veže Flamci, oboroženi s palicami in sekirami in razglašili izizivce. Razvila se je pri tem borba, v kateri je bilo ranjenih več oseb. Policijska policija ni imela posla, ker so demonstranti že prej zbežali.